Şehrin içinden

Yeni yıla çekilen hasret

Geçen yılın eskimiş olmaktan başka ne günahı vardı? Yeni yıl sanki insanlara daha iyi günler mi vadediyor?

Zaman, ömrümüzden bir yılı daha çalmağa geliyor ve biz gafiller, o göze görünmez hırsızın tehalükle yolunu bekliyoruz. Mağazaların vitrinleri, 940 yılının sakalı göbeğinde ihtiyar bir bunak kılığına sokulmuş karikatürlerile doldu. Bir kaç saat sonra, bu bunağı tekme ile, yumrukla huzurumuzdan kovacak ve yeni yılı hasreti çekilen bir sevgi gibi bağırlarımıza basacağız. Niçin?.. Geçen yılın eskimiş olmaktan başka ne günahı vardı? Ve yeni yıl, insanlığa sanki daha iyi günler mi vadediyor?

Gidene hakaret edip gelene gösterdiğimiz güleryüzün bence tek sebebi şu: Yarını dünden fazla seviyoruz! Bu sevgide, belki, her meçhul şeye karşı hissedilen ezeli zâfın da tesiri var.

Şairin yaşadığı günlerin içinde bulunduk, bütün (hünerin, bu «defteri âmâl» i hoşça dürmekten ibaret oldu - guna) biz de onun gibi inanırdık. O devirde ferdlerin istikbale endişe ile bakıp, devamlı bir uyanıklık halinde bulunması için ortada sebeb yoktu. Heyhat!.

Şimdi öyle günlerdeyiz ki, defteri âmâli hoşça dürmek, insanların elinde değil artık!. Tayyare bombaları işi daha kestirmece yapıyor. Dünya, şu dakikada geri çevrilmesi kabil olmıyan bir selin akıntısına kaptırmış kendini!.

Ufuklarda, henüz bu akıntının istikametini değiştirecek rüzgârdan eser yok. Siyasî barometre, mütemadiyen alçalıyor. Fırtına yüklü, bulutlar, sağa, sola koşuşuyorlar.

Korkunç bir boğuşma ile geçen 940 yılının kanlı defterini, bir ölünün çenesini bağlar gibi, manevî ıztırablar çekerek kapattık. Şimdi, yeni bir defter açmak üzereyiz. Bu defterde ne yazılı olduğunu bilmiyoruz. Tarih ana, siz bu satırları okuduğunuz zaman, çoktan yeni yumurcağını doğurmuş bulunacak. İnsanlık âleminin bu yumurcağın elinden neler çekeceğini şimdi - den keşfetmek keramete muhtac!.

Ölçüsüz adımlarla durmadan iklim - ler geçip, ülkeler aşan harb devinin nerede takati kesileceği meçhul!. Dökülen kanların, yanan canların, külü havaya savrulan hanümanların yekûnu, bu yıl kimbilir daha ne kadar kabaracak?.

Mukadderat, insanlara kendi ellerile kurdukları medeniyeti, gene kendi ellerile yıktırıyor. Bu çöküntü, nerede, ne zaman, hangi sihirli elin işaretile duracak?. Nice mamureleri ağırlığı altında ezen bu dehhaş ölüm çığı, yuvarlana yuvarlana daha ne kadar büyüyecek?.

941 yılının eşiğinden içeri adım atarken, bu suallerin müz'ic çengeli kafa - mızın içini rahatsız edip duruyor.

Yeni yılın peşisıra, daha ne kadar, böyle «gögsümüz şerha şerha ve bağrımız hûn» yürüyeceğiz? Bu ölüm kervanının bir konak yeri yok mu?. Sulhla aramızda bu ne erişilmez dağlar, bu ne aşılmaz geçidler.. Okyanusların ötesinden vâkıa ümid verici sesler gelmiyor değil. Fakat bunlarda şimdilik barışın müjdesi değil, karbin kıyasıya devamına dair işaretler var.

Bir müddettenberi cehennemi yeryüzüne nakleden bu haile, daha bir kaç milyon baş yiyip, bir kaç milyon insanın kanını emmedikçe, çekilip gideceğe benzemiyor.

Biz vâkıâ harbin dışındayız ve hep böyle kalmak istiyoruz. Fakat bu müstesna vaziyetimize rağmen ne dört yanı saran fırtınanın gürültüsüne kulaklarımızı, ne yer yer ateş alan şehirlerin alevine gözlerimizi kapayamıyoruz. Geçen yıl, milletçe ayakta ve ordu - larca hududda idik. Bu yıl da, hiç şüphe yok, ayni vaziyeti muhafaza edeceğiz.

Artık şüphe edemeyiz: Hak yerini bulunciya, mazlum milletler kurtuluncıya kadar, bu harb devam edecek, kimsede eli ele vermeğe kudret olma - dığına göre, en az bütün bir sene daha:

«Evlâdı beşer mahvederek mahvolacaktır
Her lâhza bu vadii belâ kan dolacaktır!»

Ve önümüzdeki bahar, tabiat yeniden uyandığı zaman, insanlara, hal dilile şu mısraları tekrar ettirecektir:

«Bir mevsimi baharına irdik ki âlemin,
Bülbül hamûş, havuz tehî, gülsitan harab!»

Şimdi söyleyin. ben bu şartlar altında hangi yılbaşını kimlere kutlayabilirim?

Salâhaddin GÜNGÖR

Günün Bulmacası

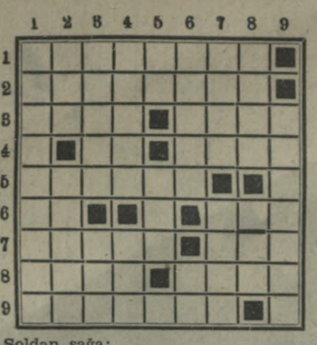

Soldan sağa:

1 — Yıl iptidası (mürekkeb kelime), 2 — Mezuniyet koparan (iki kelime). 3 — Ekşitme maddesi, üzerinden atlayan. 4 — Çağırma edatı, askeri teşekküllerden. 5 — Eski ve kıymetli eşya. 6 — Eski bir mabud, emir dinlemeyen. 7 — Mahfuz iskele, bir cins peynir. 8 — hararet derecesi, yüzümüzün bir parçası. 9 — Bir çeşid keramet.

Yukarıdan aşağıya:

1 — Komisyonculuk. 2 —Cefa, bir kadın ismi. 3 — Kasıd, çivi. 4 — Kolayca aldatılır, eski Türk kabilelerinden. 5 — Pederin yarısı, garaz. 6 — İlişik, bir harfin okunuşu. 7 — Körler memleketinin hükümdarı, vasıta. 8 — Bir emrin tersi, nihayet. 9 — Pek seyrek olarak.

Evvelki bulmacanın halledilmiş şekli

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	D	U	R	G	U	N	L	U	K
2	E	C	İ	R	■	İ	A	N	E
3	V	■	H	İ	S	S	E	■	M
4	R	O	L	■	A	Y	D	A	■
5	İ	K	E	N	■	A	R	İ	F
6	L	U	T	■	A	N	İ	D	E
7	M	■	■	A	L	■	■	■	C
8	E	L	İ	B	E	R	E	L	İ
9	K	A	P	A	M	A	K	■	R

NACAR SAATLARININ SON MODELLERİ YENİ GELMİŞTİR
CEP ve KOL SAATLARI EN METİN SAATTIR
12 lira 13 lira 10 lira
SAATÇILARDAN İSTİYENİZ

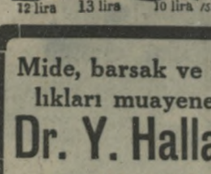

Mide, barsak ve iç hastalıkları muayenehanesi
Dr. Y. Hallacyan
Taksim (Eski Talimhanede) Abdülhak Hâmid caddesi, Sabiha apart. No. 12, daire No. 4

MARMARA
BUGÜN Yeni sene münasebetile İlk defa
1941 senesi sinema san'atı semalarına doğan
KUYRUKLU YILDIZ
FRANK MORGAN ROBERT YOUNG
Harikasını sunuyor!
Yeni sene programında ayrıca:
Titretici sergüzeşt filmi
Mister MOTO'nun SON İHTARI
(PETER LORRE)

Göz Hekimi
NURİ FEHMİ AYBERK
Haydarpaşa Nümune hastanesi göz mütehassısı
İstanbul Belediyesi karşısında
Saat 3 ten sonra. Tel: 23212

YARIN AKŞAM
SARAY Sinemasında
BÜTÜN BEŞERİYET
Sinemanın şimdiye kadar vücude getirdiği en büyük içtimaî filmi
GÜNAH-KÂRLAR
Şaheserini göreceksiniz.
FENALIK... İYİLİK... NİÇİN...?
GANGSTER'in RUHU... ve AŞKIN VEÇHESİ..
Baş rollerde:
SİLVİA SİDNEY - JOEL MAC-GREA
ve büyük bir şehrin bütün gizli hayatı.....

ÇEMBERLİTAŞ Sinemasında
BUGÜN matinelerden itibaren emsali görülmemiş muazzam program
1 — Senenin en kıymetli filmlerinden:
OKYANUS BEKÇİLERİ
RANDOLPH SCOTT - FRANCES DEE - RALPH BELLAMY
2-AŞK MANEVRALARI
Aşk ve müzik filmi
3 — Yeni sene münasebetile İlâveten
BEYNELMİLEL BÜYÜK VARYETE PROGRAMI
ZAMBO — Amerikan Zenci
LİLİ JONSON — Parodist ve Gitarist
DUO SIHVERS — Klâsik ve akrobatik
PANGALİS — DANSLAR
Heyecanlı akrobat numaraları
Harikalı adam, Ventrilog ve Hokkabaz

BUGÜN Matinelerden itibaren
İstanbulun 2 büyün sinemasından birden
Gedikpaşa AZAK | Şehzadebaşı TURAN
Ülkeler fetheden bir halk çocuğunun vatan için dünyanın bütün nimetlerini ve aşkını feda eden bir kahramanın sergüzeştlerle dolu hayatı
Vatan Fedaisi
Türkçe Sözlü Büyük film
Baş rolde:
RİCHARD DİX ve 12 büyük artist
Ayrıca 2 sinemada ilâve olarak
TURAN da ZORAKİ NİŞAN — RUMCA SÖZLÜ VE ŞARKILI
AZAK da DENİZ KIZI MOVİTA — Dilber İspanyol yıldızı MOVİTA tarafından

Tamamen yeni bir hale ifrağ edilen
ŞARK (Eski Ekler) Sinemasında
dün akşam gösterilen GUSTAV FLAUBERT'in romanından iktibas edilen
MADAM BOVARY
Şaheserini yaratan dehakâr yıldız
POLA NEGRİ
Emsalsiz bir muvaffakiyet kazanmıştır.

BUGÜN
İPEK Sinemasında
HARİKULÂDE VE MUHTEŞEM BİR FİLM
MEDENİYET KÖPRÜSÜ
Baş rollerde: sinemacılık dünyasının en parlak yıldızları
ALİCE FAYE - FRED MAC MURAY - RİCHARD GREEN

SÜMER SİNEMASI
Yılbaşı münasebetile BUGÜN matinelerden itibaren 2 süper film birden takdim ediyor:
DEANNA DURBİN'in — İLK AŞKI
PİERRE BLANCHARD ve RENEE St. GYR'in — BİR KIŞ GECESİ
Bu müstesna fırsattan istifade ediniz.

YILBAŞI ŞEREFİNE!
BUGÜN
Alemdar - Millî
İSTANBUL HALKINA
İlk 1941 hediyesi olarak:
Dünya edebiyatında (Aşkın Mukaddes Kitabı) unvanile meşhur romanlar, piyesler, operalarile şöhreti bütün dünyaya yayılmış ve asırlarca milyonlarca insanı ağlatmış, garbın LEYLÂ-MECNUN'u
MANON LESKO
(Türkçe Sözlü)
Harikalar filmini takdim eder.
Ayrıca: Bir heyecan tufanı olan:
KAÇAK KORSANLAR
(TOMMY KELLİ — MAY ROBSON)
devamlı matineler.

Şehzadebaşı
FERAH
Sinemada: Telefon: 21339
BUGÜN
Matinelerden itibaren

Yılbaşı münasebetile büyük fedakârlıklarla (Yalnız sinemamızda)
1 - İKİ GÖNÜL BİR OLUNCA
DANİEL DARRİEUX — JEAN KİEPURA (Fransızca)
Emsalsiz müzikal süper film
2 - ŞANGHAY YANIYOR
BORİS KARLOF
Çin ve Japon muharebesine aid korku ve dehşet filmi
3 - PARAMUNT En son harb havadisleri
(TÜRKÇE)
Gündüzleri 11 den itibaren devamlı seanslar. Suareler tam 8,30 da başlar

RADYO

Bu günkü program

1/1/ 941 çarşamba

8,00 Program	18,30 Konuşma
8,03 Haberler	18,45 Çocuk saati
8,18 Müzik (Pl.)	19,15 Müzik
8,45 Yemek listesi	19,30 Haberler
★	19,45 Şarkılar
12,30 Program	20,15 Rad. Gazetesi
12,33 Şarkılar	20,45 Fasıl heyeti
12,50 Haberler	21,10 Konuşma
13,05 Türküler	21,25 Şarkılar
13,20 Orkestra	2145 Bando
★	22,30 Haberler
18,00 Program	22,45 Caz (Pl.)
18,03 Müzik (Pl.)	23,30 Kapanış.

Bir muallimin vefatı

Öğretmenler Yardım cemiyetinden: Cemiyetimiz üyelerinden İnönü Kız lisesi müdürü Emin Güveneri aramızdan maalesef ebediyen kaybettik. Kederli ailesine ve sayın arkadaşlara taziyetlerimizi sunarız.

ŞEHİR TİYATROSU
TEPEBAŞI D R A M KISMINDA
Akşam saat 20,30 da
ABDAL
Yazan: Dostoyefski
***
Beyoğlu İstiklâl caddesi
KOMEDİ KISMINDA
Gündüz saat 14 te
ÇOCUK OYUNU
Akşam saat 20,30 da
PAŞA HAZRETLERİ

BUGÜN Matinelerden itibaren
ALKAZAR SİNEMASI
Yeni sene ve tatil münasebetile Muazzam Program
Büyük bir şehri dehşete, halkı binbir heyecana boğan... Polisi şaşırtmaçlı yollara sevkeden eşi görülmemiş bir mevzu...
OĞLUM bir CANİDİR

Baş rollerde:
ALLAN BAXTER
JOSEPH KING
Fazilet timsali bir baba... Müthiş bir gangster olan oğlunu kendi elile öldürüyor.....

Cumhuriyet Halk sütunu

Tramvay müstahdemlerinin ikramiyeleri

Kurtuluştan Ali Çetinel yazıyor:

«Tramvay idaresi, müstahdemlerine senebaşı için bir miktar ikramiye vermeyi kararlaştırdı. Bu, az maaşla fedakârane çalışan işçileri teşvik edici bir harekettir. Fakat bütün sene zarfında bu müstahdemlerden 25 kuruşluk cezaya çarptırılmış olanlara ikramiye yarım veriliyor ve eğer ceza 55 kuruşu bulmuş ise hiç verilmiyor. En dikkatli bir işçi bile üç yüz altmış beş gün esnasında iradesi haricinde küçük bir hata işlemiş olabilir. Karda, kışta sıhhatleri pahasına gayret gösteren zavallıların böyle bir bahane ile ikramiyeden mahrum edilmeleri şüphesiz doğru değildir. İkramiyelerin mümkün olduğu takdirde seyyanen verilmesi için aid olduğu makamın nazarı dikkatini celbetmenizi rica ederim.»

Rami nahiyesine giden yol

Ramide oturan karilerimizden bir çoğunun imzasile şu mektubu aldık:

«Nahiyemizle Edirnekapı arasındaki yol geçen sene yapıldığı halde çarçabuk bozulup berbad oldu. Üzerinden rahat geçilemiyor. Fakat asıl büyük derdimiz, bir tarafı meydanlık olan ana caddedir. Halkımızın ekserisi arabacı ve sucudur. Oradan geçmeğe mecburdurlar. Halbuki bu yol yıllardanberi bakımsız olduğu için - kat'iyyen mübalâğa etmiyoruz - yarım metre yükseklikte bir çamur tabakasile kaplıdır. Her gün bir araba, bir hayvan saplanıp kalıyor. Çektiğimiz zahmet ve müşkülât tasavvurun fevkindedir Acele bir çaresine bakılmasını vilâyet erkânımızdan dileriz.»

24 üncü ilk mektebde

Beşiktaş Serencebey yokuşu Hulûsi imzasile:

«Odamın penceresi 24 üncü ilk mekteb bahçesine bakıyor. Her sabah yavrucukların orada cıvıl cıvıl oynamalarını zevkle seyrediyorum. Fakat gücüme giden bir hâdise var. İstisnasız, her gün - mektebin müteaddid hademesi mevcud olduğu halde - iki küçüğün boylarından büyük çalı süpür - gelerile bahçeyi süpürmeleridir. Talebeyi hayata hazırlamak prensipile alâkadar olmaktan ziyade genc dimağlar üzerinde fena tesir yapacağı şüphesiz olan bu işin başmuallim tarafından menedilmesi icab etmez mi?.»

Vatandaş!

Kurbanınızı, kurbanın derisini Hava Kurumuna teberrü ederken Türkiyenin havalarda da kuvvetli olması gayesine emek vermiş olacağınızı unutmayınız.

Ensülin meselesi

Karilerimizden Hasan Şakir yazıyor:

«Şeker hastalığına karşı kullanılan «Ensülin» in memleketimizde imal edilmek üzere olduğunu büyük bir sevincle okudum. Fakat bu hususta bir noktaya nazarı dikkati celbedeceğim. Şeker hastalığına tutulmuş olanların nafakalarından keserek aldıkları bu maddenin yerlisi de hariçten gelenler gibi kilosu 250 bin liraya satılmasın Zira tıb kitablarında okuduğuma göre 0,04 gram Ensülin tozundan 1000 ünitelik Ensülin mahlûlü elde ediliyor - muş. Biz ise piyasadaki 100 ünitelik Ensülin mahlûlünü bir liraya alıyoruz. Bu hesaba göre 1 gram Ensülinin kıymeti 25 liraya geliyor. Ensülinin iptidaî maddesi olan hayvan pankreası bizim mezbahalarımızda bol bol bulunabilir. Onun için yerli Ensülin imal edilirken şeker hastası fakir fukaranın halinin de nazarı dikkate alınmasını temenni ederiz.»

Mevlid

Sevgili babamız Bolu meb'usu Emin Cemal Sudanın vefatının kırkıncı günü münasebetile 3 kânunusani 1941 cuma günü öğle namazını müteakib merhumun ruhuna ithaf olunmak üzere Teşvikiye camiinde Mevlidi Şerif kıraat ettirileceğinden bütün akraba ve dostlarımızın teşriflerini rica ederiz.

Merhumun kızları:
Atifet Suda, Necdet Suda

Merhametten Meraz

Yazan: *Stefan Zweig* — 52 — Türkçeye çeviren: *Hamdi Varoğlu*

Ne hikmettir? Merhametli insanlar, pılan budala mahlûklardan olur. Ferencz, «koç fırsattan istifade ederek, atını, tesadüfen olmuş gibi benim hayvanıma yaklaştırdı ve kulağıma şu sözleri fısıldadı: «Aldırma, canım! Olağan şeydir!»

Fakat, çocukcağız laksi bir zamanıma rast gelmişti. Ters ters «sen kendi işine bak, rica ederim!» diye cevab verdim ve sırtımı döndüm Merhamet saikasile bir insanın nasıl rencide edilebileceğini o anda anlamıştım. Fakat ne kadar geç!

***

Tekrar şehrin yolunu tuttuğumuz zaman: «Her şeyi defedip kaçmağı öyle istiyordum ki, diye düşünüyordum. Ah! Buradan bir uzaklaşsam, nereye olursa olsun, beni kimsenin tanımadığı, hiç bir sevgi, hiç bir kimse ile bağlı bulunmadığım bir yere gitsem! Kaçsam, kurtulsam! Hiç kimseyi görmesem, hiç kimse tarafından delice sevilmesem, hakaretlere uğramasam! Kaçsam, kaçsam!»

Nefesler, şuurumun haricinde, beygirin tırıs adımlarile bir ahenkte gidiyordu. Kışlaya gelince dizginleri bir askerin eline tutuşturdum ve oradan derhal ayrıldım. Bugün, subaylar yemekhanesine girmek, istihzaya hedef olmak, hele merhamet uyandırmak istemiyordum.

Fakat nereye gidebilirdim? Ne bir hedefim, ne bir projem vardı. Nabızlarının darabanı, şakaklarımın atışı, bana «Git! Git! diyordu. Gözünün gördüğü yere git, bu uğursuz kışladan, bu şehirden kaç! Gene şu menhus, büyük yolu tut, fakat daha uzağa, daha uzağa git!»

Birdenbire, tâ yanıbaşımda birisi, bana samimî bir servuş! hitabile seslendi. Durup baktım. Beni bu kadar teklifsizce kim selâmlayabilirdi? Sivil kıyafetli, süvari külutlu, gri caketli ve İskoç kasketli, uzun boylu bir zat gördüm. Hiç görmediğim bir adam, ya - hud da simasını hatırlayamıyordum. Orada, bir otomobilin yanında duruyordu; mavi gömlekli iki makinist de, otomobille meşguldüler. Adam, hayretimin her halde farkına varmadan, bana doğru ilerledi. Bu, o zamana kadar daima üniformalı olarak tanıdığım Balinkay'dı.

Gülerek otomobili gösterdi:

— Karnı ağrıyor, dedi. Her seyahatte böyle. Bu arabalarla rahat rahat seyahat edebilmek için daha yirmi sene ister. Bizim emektar atlarla yolculuk etmek bunlardan daha emindi. Hiç olmazsa hayvanın derdini bir parça anlayorduk.

Bu adama karşı kuvvetli bir sempati duyuyordum. Hareketlerinde öyle emin bir eda, bakışında hayatın yalnız iyi cephesini gören tasasız insanlara mahsus öyle parlak ve sıcak bir ifade vardı ki! Birdenbire, derdimi ona anlatabileceğim düşüncesi zihnimde canlanıverdi. Ve bir saniye içinde, bir sürü fikirlerden mürekkeb bir silsile, sinirlerimizin gergin zamanında dimağımıza has olan bir sür'atle, o ilk fikre ekleniverdi. Balinkay sivildi,, faili muhtardı. Benim o anda duyduklarım vaktile onun da başından geçmişti. Ferencz'in kayınbiraderine yardım etmişti, kendisine her müracaat edene yardım ediyordu, bana niçin etmiye - cekti? Bir nefes alacak kadar kısa bir zaman zarfında, bu şimşek kadar seri düşünceler, anî bir karara tahavvül etti. Bütün cesaretimi ele alarak:

— Affedersin, dedim. Bana bir kaç dakikanı tahsis edebilir misin?

O, bir saniye tereddüd etti, sonra, dişlerini pırıldatan bir tebessümle:

— Maalmemnuniye, azizim Hoff.... Hoff..

— Hofmiller, dedim

Seni dinliyorum. Bir arkadaşla konuşacak vaktimiz de olmasa, halimiz nice olur? İstersen lokantaya girelim, yahud istersen benim odaya çıkalım.

— Rahatsız olmazsan senin odana çıkalım. Seni fazla işgal edecek değilim, beş dakika.

— Ne kadar istersen o kadar. Arabamın tamiri için en az yarım saat vakit lâzım. Haberin olsun, benim oda pek süslü değildir. Otelci bana dairn en iyi odasını ikram eder ama, be içinde geçirdiğim saatlerin hatırası ihya için, şimdi oturduğum bu oda tercih ediyorum.. Neyse, bunu bırakalım şimdi.

Yukarı çıktık. Oda, bu zengin çocuğa hakikaten lâyık olmıyacak derecede sade idi. Tek kişilik bir karyola, kayola ile pencere arasında iki tane a hasır sandalye vardı. Odada, elbise dolabı ve koltuk yoktu. Balinkay, alt tabakasını çıkardı, bana bir sigara ikram etti ve lâkırdıya kendisi başlayarak beni sıkıntıdan kurtardı .

— Söyle bakalım, azizim Hofmiller sana nasıl hizmet edebilirim?

İçimden «uzun mukaddemelere lüzum yok» diye düşündüm.

— Sana akıl danışmak istiyorum, Balinkay, dedim.

Askerliği bırakıp Avusturyaya gitmek fikrindeyim. Bana bir iş bulabilir misin?

Balinkay ciddileşti, yüzü sert bir ifade aldı, sigarasını attı.

— Saçma! dedi. Senin gibi bir çocuk! Zorun ne?

Fakat, içimden, anî bir inad kabarmıştı. On dakika evveline gelinceye kadar aklımda bile olmıyan kararımın, çelik gibi sert ve katı bir hale geldiğini hissettim.

— Azizim Balinkay, lûtfen benden hiç izahat istememek dostluğunu göster. Ne istediğimi ve ne yapmaklığım lâzımgeldiğini ben biliyorum. Vâkıâ, benim vaziyetimi takdir etmekliğin güçtür. Fakat ,inan bana, artık bu vaziyete bir nihayet vermek mecburiyetindeyim.

Balinkay beni süzdü. İşin ciddî olduğunu anlamıştı.

— İşlerine karışmak istemem, dedi, fakat, beni dinle Hofmiller, budalalık ediyorsun. Düşünmeden hareket ediyorsun. Yirmi beş, yahud yirmi altı yaşındasın, yakında üsteğmen olacaksın. Hiç fena değil. Burada bir şahsiyetsin. Başka bir yerde yeni bir iş tuttuğun gün hiçten ibaret olacaksın, en değersiz bir çömez senden üstün çıkacak. Sen benim dediğime bak, bizler üniformayı sırtımızdan çıkarttık mıydı, pek nafileşiriz

Onun ifadesindeki kat'iyete rağmen, gevşemek lâzım geldiğini hissettim.

— Bütün bunları tahmin ediyorum, dedim, fakat rica ederim beni vazgeçirmeğe çalışma, bir tercih yapacak vaziyette değilim. Vâkıâ, hususî mezi - yetlerim ve malûmatım yok. Fakat benimle meşgul olmak lûtfunda bulunursan seni utandırmam. Esasen biliyorum, bunu yapmak imkânın var. Ferencz'in kayınbiraderine iş bulmuşsun.

Balinkay, elile, istihfafkâr bir jest yaptı:

— Jonas mı? dedi. Rica ederim, kimdi o Jonas? Bir vilâyette küçük bir memur. O gibi insanlara yardım etmek kolaydır. Bir köşeden kaldırıp, biraz daha iyice bir köşeye otuttun muydu kendisini derhal, ufak çapta bir Allah sanır. Pantalonunu ha şu iskemlede eskitmiş, ha berikinde, onun için farkı varmı? Fakat, yakası yıldızlı caket giymiş bir adam için iş bulmak, o büsbütün başka mesele! Zira, şunu bil ki azizim Hofmiller, sivil hayatta, katlar umumiyetle meşguldür. Zemin katın - dan, hattâ bazan yeraltı katından işe başlamak icab eder ki orası da pek gül gülistan değildir.

— Vız gelir.

Bu sözü pek hararetle söylemiştim. Balinkay, yüzüme önce merakla, sonra pek uzaktan gelir gibi görünen sabit bir nazarla baktı. Nihayet sandalyesini bana yaklaştırdı, elini koluma koydu.

— Dinle, Hofmiller, dedi. Senin vasin değilim ve sana ders vermeğe niyetim yok. Fakat, bu devreleri atlatmış bir arkadaşına inan. Bir subayın, atından birdenbire yayalar arasına düşmesi hoş bir şey değildir.. Bu sözleri sana söyleyen ben ,bir gün, öğleden akşama kadar, bu sefil, küçük odada oturup, kendi kendime, tıpkı senin gibi, «vız gelir» diye düşündüm On buçukta tekmil verirken, alaydan ayrılacağımı bildirmiştim. Arkadaşlarla beraber, yemekhanede oturup yemek yemek ve güpe gündüz ,sivil kıyafetle sokakta görünmek istemiyordum. O sebeble, bu odayı tutmuştum. Her zaman bu odayı isteyişimin sebebini şimdi anlayacaksın. Balinkay'ın sırtında kötü bir gri elbise, başında melon bir şapka ile gittiğini hiç kimse görmesin diye, bu odada oturup ortalığın kararmasını bekledim. Şu pencerenin önüne oturup ve sokaktaki kalabalığı son defa seyrettim. Arkadaşların, üniformalarını giymiş, her birisi kendi şahsiyetini ve mevkiini müdrik, başı yukarıda ve vakur, gidip geldiklerini gördüm. Yer yüzünde, hiçden de aşağı bir hale geldiğimi o zaman anladım. Üniformamı sırtımdan çıkarırken ,benliğimden de soyulmuşum gibi bir intiba içindeydim. Tabiî, bu saçma bir şey diye düşünüyorsun. Gri bir kostüm neyse, mavi veya siyah bir kostüm de odur, sokakta kılıcla dolaşmanın şemsiye ile dolaşmaktan ne farkı vardır, diyorsun.

[Arkası var]

Siyasî icmal

İnsanlığın mukadderatı namına ümid veren bir yılbaşı

Takvimin değişmesine rağmen bazı yeni yılları eski yılların temadisi saymak icab eder. Çünkü bu gibi yılların taşıdığı yenilik sıfatı, tarih dediğimiz rakamı kabartmaktan başka bir mana ifade etmez. Fakat bu gün karşıladığımız yıl, böyle değil. Onun yeni bir istikbal ifade eden manası, onun ümid ve teselli veren bir müjdesi var.

Yeni yıl, geçen yıldan bir harbe varis oldu ve bu harb devam ediyor.

Fakat geçen yılın başında harbin varacağı netice değil, harbin kazanacağı şiddet ve yayılacağı saha hakkında harbe iştirak edenlerin dahi bir fikri yoktu. Bugünkü vaziyet bambaşkadır ve harbin mukadderatını tayin edecek amillerin hemen hepsi de tavazzuh etmiştir. Bunları tetkik ederek harbin istikbaline dair az oçk isabetli bir hüküm de vermek mümkündür.

Her şeyden evvel göze görünen hakikat, 1941 yılının da harb yılı olacağıdır. Belki de harb bu yıl içinde geçen yıl arzettiği şiddetten daha fazlasını gösterecek, iki muharib taraf da bu şiddet sayesinde bir netice almayı umacaktır. Şu var ki mihver tarafının şiddeti mezbuhane bir teşebbüs, korkulan neticenin kâbusu karşısında ye'sin verdiği kuvvetle vuku bulan bir hareket mahiyetinde olduğu halde demokrasi tarafının hareketi emniyet ve itimada dayanan, alınacak neticeden emin olarak yürüyen, ve muhakkak bir zafere doğru adım adım ilerleyen bir hareket olacaktır.

Geçen senenin müphemiyetine mukabil yeni yılın bu vuzuhle karşılaşmaktayız. Bunu da yeni yılın ilk hususiyeti saymak icab eder.

Geçen yıl mihverin, demokrasiyi ortadan silip süpüreceğini hissettiren buhranlara şahid olmuştu; bu yıl ise, demokrasi cephesi, Okyanus ötesindeki en büyük demokrasinin kuvvetile yeniden canlanmakta ve bu essiz kuvvetin yarattığı silâhlarla tecavüz kuvvetlerine hadlerini bildirecek taarruzi kudreti kazanmaktadır. Bunun neticesi olarak bu yıl içinde Okyanusun ötesinden kalkıp gelen ebabil kuşlarının tecavüz kuvvetlerine hamle ettiğini göreceğiz.

Amerikanın bu hattı hareketi demokrasinin üstünlüğünü teyid edecek ve bunun neticesi olarak demokrasi yeni, büyük ve âlemşümul bir zafer kazanacaktır.

1941 yılı belki bu zafere şahid olur, belki de olmaz. Belki zafere şahid olmak şerefi 1942 senesine kalır. Fakat tutulan yolun bu yol, varılacak neticenin bu netice olduğu üzerinde tereddüd caiz değildir.

Acaba umulmıyan bir takım ani hâdiselerin vukuu muhtemel değil mi? Acaba demokrasinin düşmanları bir halk hareketile, bir halk kalkınmasile karşılaşamazlar mı, ve bu da harbin kısalmasına sebeb olmaz mı?

Felâkete sürüklendiğini, ve bir uçuruma yuvarlanmak üzere yürüdüğünü anlayan her milletin birdenbire uyanması ve ihtilâl çıkarması daima beklenir. Milletler bu gibi hâdiseleri maşeri vicdanlarile sezer sezmez hiç bir kuvvet onları durduramaz.

Acaba 1941 buna benzer uyanıklıklara şahid olur ve bu sayede harbin ömrü kısalır mı?

Belki evet, belki hayır!

Fakat muhakkak olan bir nokta, medeniyet mukadderatının daha ümid verici bir istikamet tutmuş olduğudur. Ve bu ümid verici istikametin sonu, selâmettir.

Ömer Rıza DOĞRUL

Parti 6 meb'usluğa namzed gösterdi

Ankara 31 (a.a.) — C. H. P. Genel başkanlığı Vekâletinden tebliğ edilmiştir:

Boş olan Afyon meb'usluğuna umumi murakabe heyeti azasından Siyasal Bilgiler okulu iktısad profesörü Sevket Raşid Hatiboğlu, Antalya meb'usluğuna Sümer Bank sabık umum müdürü Nurullah Esad Sümer, Bolu meb'usluğuna Maliye Vekâleti Nakid İşleri umum müdürü Celâl Said Siren, Çankırı meb'usluğuna Samsun Valisi Avni Doğan, Diyarbakır meb'usluğuna Cerrahpaşa hastanesi emrazı akliye ve asabiye mütehassısı Dr. Ahmed Şükrü Emed ve Kars meb'usluğuna da Son Telgraf gazetesi sahibi Etem İzzet Benice genel başkanlık divanınca Parti namzedi olarak seçilmişlerdir.

Sayın ikinci müntehiblere bildirir ve ilân ederim.

C. H. P. Genel Başkan Vekili
Başvekil
Dr. Refik Saydam

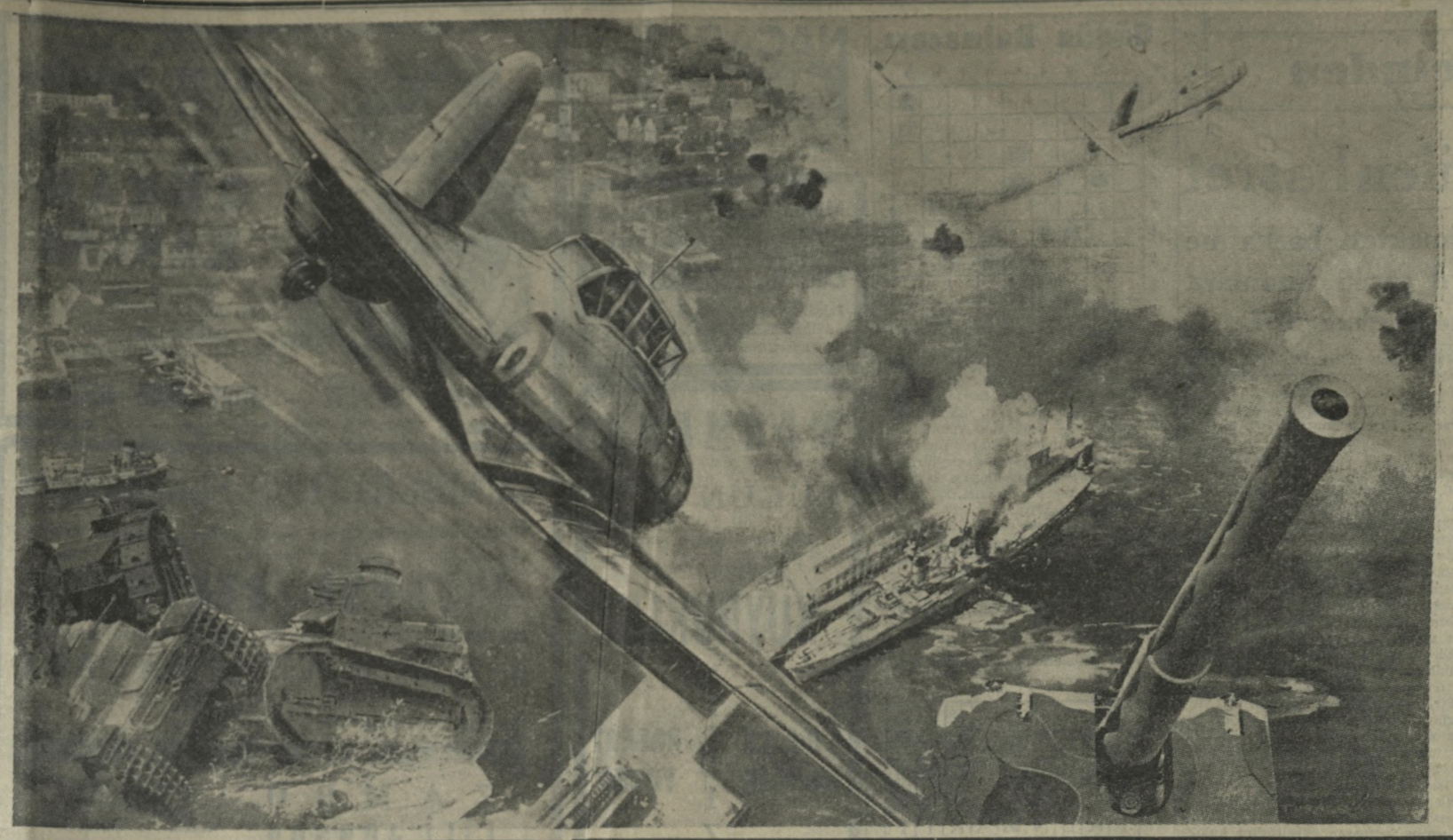

Orman nizamnamesi

Yeni hazırlanan lâyihaya göre her türlü orman malları her sene haziranda yoklamaya tabi tutulacak

Ankara 31 (Telefonla) — Orman nizamnamesine ek bir nizamname hazırlandı. Buna göre nakliye veya müruriye tezkeresine bağlı her türlü orman malları her sene haziranında yoklanacaktır. Yoklama yapılacağı orman daireleri tarafından mahalli vasıtalarla ilân olunacaktır. Orman mukavele ve izin kâğıdı sahibleri ile orman mallarını ticaret kasdile toplayanlar, toptan veya perakende satanlar ilânı müteakib bir hafta içinde ellerinde bulunan tomruk, kereste, mahrukat ve bütün diğer orman mahsullerinin cins, aded, ebad ve vezinlerini bulundukları yerleri, tezkere tarih ve numaralarını bir beyanname ile orman dairesine bildirmeğe mecburdurlar. Tayin edilen yoklama günü mevcud mallar beyannamede gösterilen vesikalarla karşılaştırılacaktır. Vesikalarına her suretle uygun çıkan malların nakliye ve müruriye tezkereleri değiştirilecek, mevcudu bulunmıyan mallara aid tezkereler iptal olunacaktır.

Yoklama muamelesi orman ve orman koruma teşkilâtı tarafından müştereken yapılacaktır.

Mayin harbi

İngiliz ticaret filosunun zayiatı gittikçe azalıyor

Londra 31 (a.a.) — 23 kânunuevvel geceyarısı biten hafta içinde düşman faaliyeti neticesinde vukua gelen deniz ticaret vapuru zayiatı hakkında Bahriye Nezareti tarafından neşredilen haftalık tebliğe göre:

32849 tonilâtoluk ceman 15 İngiliz vapuru.

10451 tonilâtoluk ceman 3 bitaraf vapur.

Yani 43.300 tonilâtoluk ceman 18 vapur batırmıştır. Bu müddet içinde müttefiklerin vapur zayiatı olmamıştır.

Almanlar ayni hafta içinde 38910 tonilâtoluk vapur batırdıklarını bildirmişlerdir.

Bahriye Nezareti namına beyanatta bulunmağa mezun şahsiyet bu gün demiştir ki:

«— Zayiatın azalmasından memnun olmakla beraber düşman tarafından ticaret vapurlarımıza karşı yapılan muhtelif tehdidlerin sarih ve muntazam bir şekilde önüne geçildiği neticesini çıkarmamalıdır. Maamafih son iki hafta içinde batan vapurların adedinin azalması donanma tarafından ittihaz edilen mukabil tedbirlerin esaslı bir surette bu «açık yaraya» tesir ettiğini göstermektedir.»

Müthiş soğuklar!

Stokholm 31 (a.a.) — D. N. B. Bir kaç gündenberi İsveçin büyük bir kısmında ve bilhassa şimal mıntakasında şiddetli bir soğuk hüküm sürmektedir. İsveçin en soğuk noktası olan Hede'de, dün akşam termometre, sıfırın altında 43 dereceye düşmüştür. Önümüzdeki günler zarfında, soğuğun daha ziyade şiddetleneceği tahmin olunmaktadır. Termometre Sveg'de sıfırdan aşağı 40, Gloete'de ise 41 dereceye inmiştir. Bu kasabalar Haerdje vadisinde kâindir. Bu, ani kış soğuğu 1913/1914 senesindeki soğukları hatırlatmaktadır. Filhakika o kış termometre sıfırdan aşağı 50 ye kadar düşmüştür. İsveçte şimdiye kadar görülen en müthiş soğuk Wilhelmina mevkiinde görülmüştür. Burada termometre sıfırdan aşağı 63 kaydetmiştir.

Millet Meclisinin kış tatili

Martın üçüne kadar tatil yapılması, fakat fasılalarla mesaiye devam edilmesi muhtemel

Ankara 31 (Telefonla) — Meclisin kış tatili hususunda önümüzdeki cuma veya pazartesi günkü toplantısında karar alınması muhtemeldir. Bu gün söylendiğine göre, martın 3 üne kadar tatil kararı verilmesi ihtimali olduğu gibi, ahvalin icabları dolayısile yaz mevsiminde olduğu gibi fasılalarla mesaiye devam edilmesi de muhtemeldir.

General Antonesko

«Vaziyetimizi takviye ettim, şeref ve istikbalimizden fedakârlık yapmadım» diyor

Bükreş 31 (a.a.) — Havas: Yeni sene münasebetile General Antonesco, Rumen milletine bir beyanname neşretmiştir.

Başvekil, son ayların hâdiselerini hatırlattıktan sonra, Rumanyaya yaptıkları yardımdan dolayı mihver devletlerine teşekkür etmekte ve şöyle demektedir:

«— Memleketin vaziyetini takviye ettim ve dünyanın üç büyük imparatorluğunun müzaheretini temin eyledim.

Devleti, şeref ve çalışma esasları üzerine bina ettik. Ne şerefimizden, ne de milletin istikbalinden fedakârlıkta bulunduk.»

Antonesco, Rumenleri kral etrafında birliğe davet ederek sözlerini bitirmiştir.

GÜNÜN MEVZULARI

Beşeriyet korkunc bir yıl geçirdi!

Fakat 1941 senesine girerken hâdiselerin istikameti oldukça değişmiştir. Bu yıl belki bize iyi neticeler getirebilir

YAZAN:
Ömer Rıza Doğrul

Geçen yıl hakikaten korkunc bir yıldı! Hür milletler esaret boyunduruğuna girdi. Büyük bir millet, ezici darbelere cayanamıyarak teslim oldu. Asırların emek mahsulü olan mamureler, gökyüzünden yağan alev tufanlarile eridi. Bütün beşeriyat, müthiş bir yangının yayılma ve genişleme tehlikeleri karşısında endişe, ıstırab ve gerginlik içinde yaşadı. Tecavüz dalgaları kabardıkça kabardı ve bu tuğyan en mühlik mahiyete bürünerek bütün medeniyeti yıkmak iktidarını haiz bir mahiyet aldı. Aydınlanmış bir insanlığın, tabiat kuvvetlerinden nicesinin dizginlerini ele alan ve dev adımlarile yeni bir istikbal yaratmak istidadını gösteren olgun bir medeniyetin en koyu vahşeti temsil eden bir vaziyet alması, hatta geçen Biyük Harbe rahmet okutan barbarlık hamlesile ileri atılması, bütün terakki ve tenevvürün tüyler ürperten faciasıydı.

Çok şükür ki 1939 dan 1940 a miras kalan bu facia, tecavüz siyasetinin galibesini değil, bilâkis mağlûb olmağa mahkûm olduğunu müjdeleyen şartlar içinde 1940 tan 1941 yılına intikal ediyor.

Geçen yılın başında harb faciasının ikisab edeceği şiddetin hududu dahi anaşılmamıştı. Çünkü harb, müstahkem hatlar önünde uyuklamakta idi. Gün gerçi bu uykudan uyanacağı şüphesizdi, fakat nasıl uyanacağını kestirmek mümkün değildi. Her taraf hazırlanıyor, ve hazırlık müsabakasında kâhir bir tefevvuk temini için uğraşıyordu. Harb ilâhının gizli, aşikâr bütün kuvvetleri faaliyette idi. Fakat bilhassa gizli kuvvetleri, insanlık namına tanınan her fazileti kemiren kurtları sinsi ve meş'um bir taarruza geçmişti. Milletleri içinden yıkmayı istihdaf eden bir harb vuku buluyordu, fakat bu harbin şiddet ve dehşetini hissedenler, yahud bu harbin hayat ve hakikat alanlarına nasıl aksedeceğini anlayanlar pek azdılar.

Fakat tecavüz kuvvetleri, harb ilâhının müstahkem hatlar arkasında uyuklar gibi göründüğü sırada zehirli gazlerin en zehirlisinden daha öldürücü ve boğucu olan gizli harbi yapmakta idi ve çok geçmeden bu gizli harbin tesirleri görüldü.

Geçen yılın ilk aylarında bu muharebenin bütün şiddetile devam ettiği sonra anlaşılmış, ve bu gizli harb anak nisan ayında ilk kurbanlarını vermişti.

Gizli harbin ilk kurbanları

Bu ilk kurbanlar Norveç ve Danimarka idi, bilhassa Norveçti.

Geçen senenin nisan ayında idi. Alman tecavüzünün birdenbire bu iki memlekete musallat olduğu görüldü. Danimarka teslim olmaktan başka çare görmediği için, aşağı yukarı tam bir ükûnet içinde boyun eğdi ve Alman galine mukavemet etmedi.

Holanda ve Belçikaya tecavüz

Norveç faciasının bütün dünyada yaptığı tesirin henüz kendini hissettirdiği sıralarda Nazizmin istilâ ve tuğyanı yeni bir istikamet tuttu ve Holanda ile Belçika hâdiseleri vuku buldu.

Almanya, Majino hattına doğrudan doğruya taarruz ederek Fransa ile harbetmektense Holanda ve Belçikayı çiğneyerek Fransayı en zayıf tarafından vurmayı kararlaştırmıştı. Bu iki memleket de bitaraflıklarını ilân etmişler, bitaraf kalmağa azmetmişler, bitarflıklarını korumak için de askerî tedbirler almışlardı. Fakat Fransayı en zayıf tarafından vurabilmek için bu iki memleketin, bitaraflık hukukuna riayet etmediklerini, yahud müttefiklere karşı hayırhâh bir bitaraflık takib ettiklerini söylemek kadar kolay bir şey yoktur. Nazistler de böyle yaptılar ve geçen mayıs ayında, yani Norveç dersinin henüz insanları yeniden yeniye uyandırmağa başladığı sırada Holanda ile Belçikaya taarruz ettiler.

Holandaya karşı yapılan harekâtta yalnız beşinci kol değil, paraşütçü efrad da kendilerini gösterdiler. Mühim askerî mevkilere inerek buralarını zapteden paraşütçüler istilâ kuvvetlerinin kolayca ilerlemesine yardım ediyor, herkesi korkutuyor ve bozgunculuk ruhunun yayılmasına hizmet ediyordu.

Beşinci kolla paraşütçülerin elele vermeleri sayesinde Holanda ile Belçika kolaylıkla zaptedildi, daha mühimmi büyük bir muhaceret akınının Fransayı istilâ eylemesine sebebiyet verildi. Ve bu muhaceret akını da istilâ kuvvetlerinin yardımcısı oldu.

Beşinci kola yeni bir kuvvet kazandıran bu vaziyetin hazırladığı hava içinde Fransaya da saldıran Alman kuvvetlerinin kazandıkları muvaffakiyetler vaziyeti büsbütün fenalaştırmış, muhaceret akını Fransanın içinde de başladığı için milyonlarca insan yollara dökülmüş, tam bu sırada Belçika Kralının ihaneti ve Almanlara teslim olması da tecavüzün dev adımlarile en büyük zafere doğru ilerlediğini hissettirmişti.

Fransa faciası

İngiltere ile Fransa, müstahkem hatlara ve iktısadî ablukanın tesirine güvenerek harbi kazanmayı kurdukları için bu yepyeni hâdiseler karşısında şaşırmışlar ve yıldırımla vurulmuşa benzemişlerdi. Almanların Fransa içinde ilerleyerek şimali Belçika ile Fransayı asıl Fransadan ayıran bir askerî hareketi başarmaları ve Belçika Kralının bu sırada teslim olması üzerine İngiliz kuvvetleri Dünkerk yolile çekilmekten başka bir çare bulamamış, Fransa da, Alman istilâsını karşılamak üzere tekbaşına kalmıştı.

Görünüşe göre tecavüz kuvvetleri Fransayı haklayacak, daha sonra bir hamlede İngiltereyi altüst edecek ve

(Devamı 5 inci sahifede)

Hadiseler Arasında FELEK

Durak yerleri

Tramvaylar çabuk yürüsün diye İstanbul hatları üzerinde otuz durak lâğvediliyormuş.

Gerçek, ilk düşünüşte arabaları hızlılaştırmak için ilk hatıra gelen çare budur. Hatta tramvaylara daha fazla sür'at vermek için bütün durakları kaldırmak da kabildir! Böylece hem yolcu, hem hancı dinlenmiş olur.

Allah rahmet eyleye -söylemiş mi, söylememiş mi pek belli değildir ama ona isnad ederler- eski Maarif Nazırlarından Haşim Paşa bir gün:

— Şu mektebler olmasa ben Maarifi gül gibi idare ederdim...

Diye derd yanmış. Anlaşılan şu durak yerleri olmasa tramvaylar kuş gibi gidecekler.

Lâtife bertaraf. Hakikaten tramvayları hızlılandırmak isteyorlarsa buna yegâne mâni durak yerleri değildir. Buna sebeb daha ziyade müşteri iniş ve binişinde kaybedilen zamandır. Çünkü tramvayların kapıları bir mahşer halini almakta ve girişi çıkışı düğümlemektedir.

Bununla beraber mutlaka durak yerleri azaltılacaksa lâğvedilecek durakları seçerken çok dikkatli olmak lâzımdır. Karielerimden birisi beni bu hususta şöyle ikaz ediyor. Ben de tramvayları ikaz edeyim:

«Gazetelerde okudum: Bir durak Fatihte, bir Beyazıdda, bir de Sultanahmedde olacakmış. Arada oturanlar ne yapacak? Yağmurda, çamurda hastalar, ihtiyarlar ve aliller ne olacak? Şehzadebaşında oturanlar demek Beyazıda kadar yürüyecek! Çocuklu kadınlar, sıhhî mazereti olan kimseler o kadar yolu bilhassa bu mevsimlerde nasıl yürüyecekler?»

Doğrusu ben bu durak kaldırma bahsini incelemiş değilim ama okuyucumun itirazlarını da varid buluyorum. Eğer tramvaylara sür'at vermek için kaldırılacak duraklar halkı böyle zorluklara koşacaksa bize o sür'at lâzım değil! Yerimize biraz daha ağır gidelim, zararı yok! Tek, vatandaş mustarib olmasın!

Zaten tramvay hızlı gidecek de ne olacak sanki?

Çinlilerin hikâyesini bilirsiniz: Bilmem kaç sene evvel bir sermayedar grup Çinde birinci defa olarak demiryolu yapmak istemiş ve memleketin erkânına bu fikirlerini söylemişler. Çinli büyükler sormuşlar:

— Bu demiryolu dediğiniz şey ne işe yarar?

— On günde gidilen yere sizi iki günde götürür.

Mandarenler toplanmışlar, görüşmüşler ve düşünmüşler, teklifi reddetmişler.

Müteşebbislerden birisi sormuş:

— Ne mahzur gördünüzse izale edelim. Reddetmenizin sebebi nedir?

Çinliler cevab vermişler:

— On günde gidilecek yere iki günde gidersek geri kalan sekiz günü ne yapacağız?

Biz de öyle değil miyiz? Yarım saatte gidilen yere yirmi dakikada varırsak kalan on dakikayı ne yapacağız? Zamanımız pek mi kıymetli sanki?

Vaktile Kadıköy hattına işleyen 4 numaralı bir vapur vardı ki; Köprüden Kadıköyüne 40 ilâ 60 dakika arasında varırdı. Bu vapura binenler vakit geçirmek için yanlarına iskambil kâğıdı, roman veya sohbet için birkaç arkadaş tedarikini ihmal etmez, hatta yiyecek şeyler alıp karın bile doyururlardı. Vapurun ahesteliğinden şikâyet edenlere:

— İdare aldığı parayı hak etmeye çalışıyor!

Tarzında cevab verilirdi. Lâkin o vapur hiç bir zaman tramvaylarımızın bugünkü iskarça halini almamıştı. Bana kalsa ben tramvayları biraz daha ağırlaştırır, böylece acele işi olanların arabaya binmesinin önüne geçerek onları biraz daha serbsetleştiririm. Unutmamalıyız ki; hayatta hızlı gitmek daima müfid değildir. Şairin:

Tiz reftar olanın pâyine dâmen dolaşır

Dediği gibi ayağına dolaşmasa bile insanın tulü emeline mâni teşkil eder.

Kaplumbağa iki yüz sene yaşarmış! Bir İtalyan muharririne göre bu uzun ömürlülüğü senede bir defa aşk yaptığı içinmiş. Ben bu fikirde değilim. Zaten ağanın son zamana kadar evli olduğunu unutmadık. Merhum döllü döşlü bir adam olduğu halde yaşı yüz altmışı geçmişti. Kaplumbağanın tulü ömrüne sebeb ağır yürümesidir.

***

Bu gün -cümleye malûm- 1941 yılının ilk günüdür. Her ilk gibi bunda da uğur ve saadet dilemek usuldendir. 1940 başında da aynı temenniyi yapmıştık. Umalım ki; levhi mahfuzdaki mukadderimiz bu yıl için de tekrarladığımız mülk ve milletimize sulh ve saadet temennilerimize uygun bulunmuş ola!

Ve bütün bu lâfların hulâsası şudur efendim:

Bir yaş daha ihtiyarladık. Tabiî hatırlarımız değil, erkeklerimiz!

B. FELEK

« CUMHURİYET » N EDEBÎ ROMANI : 18

Kızıl Vazo

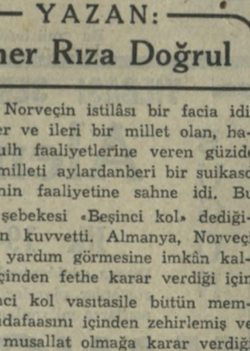

Yazan: Peride Celâl

Hüseyin bir mektubunda: «Mademki hayatından korkuyorsun, sebeblerini bilmediğin bir tehlike içindesin öyleyse, ihtiyatı hiç bir zaman elden bırakmamalısın, diyordu. Fakat bu seni, herkesten kaçan, vahşi bir kız vaziyetine düşürmemelidir. Bazı insanlara ihtiyatla yaklaşmasını öğren, onları anlamaya çalış. O zaman korkuya mahal kalmaz. Çünkü insan daima meçhul ve müphemden korkar.»

Otomobil sarsıldı. Dalgınlığımdan kurtularak etrafıma bakındım. Şişliye çıkmışız... Eğilip Yaşarın omzuna dokundum:

— Şuralarda bir posta kutusu varsa önünde dur da mektub vereceğim.»

Yaşar, küçük bir kahevci dükkânının önünde otomobili durdurdu. Hüseyinin mektubunu postaya attım.

Hüseyinle mektublaşmak günden güne hoşuma gidiyor. Hüseyin şimdi bana, o gözlüklerinin altındaki mavi, soluk gözlü, ağır, uyuşuk adamdan çok daha başka görünüyor. Öyle ince zekâsı var ki... Az konuşan adamdı, halbuki ne kadar uzun ve güzel yazmasını biliyor! Böyle beni anlayan, rahatça konuşabildiğim bir dosta malik olduğum için memnunum. Yalnız şu var ki, bu siyah kaplı deftere daha çok açılabiliyor, daha olduğum gibi görünüyorum.

Asfalta çıkınca Yaşara:

— Biraz daha hızlı sürsen! dedim.

— Beyefendi olsa sinirlenirdi, diye cevab verdi ve aynı sür'ati muhafaza etti.

Sesimi çıkarmadım ve köşeme büzüldüm.

«Beyefendi olsa sinirlenirdi ..»

Babam, güzel, müşfik yüzile kafamda dirildi.

Kendi kendime utandım. Onu da tanıyamamıştım. Ona da yaklaşmasını bilmemiştim. Zavallı adam, kim bilir, bu cinayete kurban gittiği güne kadar nasıl ıstırab çekmiş, ne büyük korku, endişeler içinde çırpınıp durmuştu. Bütün bunları anlayamamış, ona bir teselli, bir destek olamamıştım. Yalnız beni muhafaza ettiği, ihtimam gösterdiği için şımarmış ve şikâyet etmiştim. Hayat tarzımız biraz olsun beni şüpheye düşürmeli, biraz olsun o sıkı takayyüdünün, o sık sık seyahatlerin sebebini aramalı değil miydim? Halbuki bu cinayet oluncaya kadar bütün bunları ne kadar tabii karşılamıştım! Çünkü çocukluğumdanberi o hayata alışmıştım. Seyahatleri babamın kaprisi diye telâkki ediyor, ihtiyatlı hareketlerini ise, beni çok sevmesine hamlediyordum.

Ninemin benden çok fazla şeyler bildiği muhakkak. Fakat söylemiyecek; buna da eminim. Babama verdiği yemini bozmıyacak. Şimdi onun hayatı da bana ayrı bir muamma gibi görünüyor. Kocasını bırakıp çocuğile birlikte, evinden, memleketinden göç eden bir kadın!.. Bu göç, yıllarca sürmüş; bir daha doğduğu yere adım atmamış.

Fakat bir gün bile memleket hasretinden bahsettiğini, hayatından şikâyet ettiğini hatırlamıyorum. Halbuki orada muhakkak ki akrabaları, yakınları vardı. Sonra dedemi sevdiğine de emindim. Ondan da yıllarca ayrı kalmış, ölüm haberini İstanbulda almıştı. Hâlâ ne zaman dedemden bahsetse gözleri sulanıyordu. Peki, kocasını neden terketti? Sonra dedem gibi bir adamın

arisini, biricik oğlunu İstanbula öyle küçük yaşında yollamasının da bir sebebi olması lâzım değil mi?

Yaşarın sesile kendime geldim:

— Galiba bir kaza olmuş küçük hanım, dedi.

İstinyeye yaklaşıyoruz. Eğilip ileriye baktım. Yolun dönemecinde iki otomobil duruyor. Yandan birbirine vurmuş olacaklar. Otomobillerin başında üç dört adam telâşla dolaşıyorlar. Bizi uzaktan görünce işaret ettiler. Yaşara durmasını söyledim. Beraber otomobilden atladık. Biraz yaklaşınca vaziyetin ehemmiyetini daha iyi anladım. Otomobillerin çamurlukları birbirine girmiş. Soldaki yana doğru iyice meyillenmiş. Bize durmamız için işaret edenlerden biri ak saçlı, şişmanca, yaşlı bir adamdı. Diğeri şoför kıyafetli bir şeydi. Yaşlının yüzü bembeyaz olmuştu:

— Kaza beş dakika evvel oldu, dedi, yardımcı bulamıyoruz. İyi ki siz yetiştiniz. İki yaralı var, birisi ağır...

Şoför ellerini uğuşturuyor, kekeleyordu. Büyük bir korku ve telâş içinde olduğu belliydi. Yaşar:

— Nerede yaralılar? diye sordu.

Şoför diğerine yaslanmış olan otomobili işaret etti. Ben Yaşara:

— Yaralıları hemen alıp gidelim, dedim.

Üç adam telâşla otomobile doğru koştular. Biraz sonra, Yaşar yanıma geldi. Yüzü sapsarı idi:

— Birinden hayır yok, ölmüş, dedi, kafası patlamış. Zavallı, genc bir adam.

Donup kaldım. Öbürleri de yanımıza gelmişlerdi. Şoför adeta ağlıyor:

— Şimdi ben ne yapacağım, ne yapacağım? diyordu. Diğer adam:

— Hay Allah binemez olaydım şunun mel'un otomobiline, diye söyleniyor, sonra şoföre dönerek:

— Be adam niçin dikkat etmezsin? diye onu uzun bir nutukla haşlamaya başlayordu.

Yaşar yavaşça:

— Biz burada fazla kalmıyalım, dedi, siz müteessir oldunuz, yüzünüz bir tuhaf.

— Öbür adam ne oldu? diye sordum.

— Baygın, dedi, ama tehlikeli değil, omzu belki kırılmıştır.

Onun soğukkanlılığı bana da cesaret vermişti:

— Bari onu alıp gidelim, dedim.

Yaşar:

— Gidelim, diye cevab verdi, siz içeri girin, ben yaralıyı yanınıza koyarım. Doğru Yeniköye çekeriz. İstanbula dönmeye kalkarsak uzun sürer. Karakola uğrar, hem haber verir, hem de yaralıyı teslim ederiz. O zamana kadar da ayılır sanıyorum.

Dediği gibi yaptık. Üç adamın, otomobillerden birinin içinden bir erkeği çıkardıklarını gördüm. Yanıma getirip, otomobile yerleştirdiler. Yüzünü görür görmez bir hayret çığlığı koparmaktan kendimi alamadım.

Yaşar:

— Tanıdınız mı? dedi.

Başımla «Evet» işareti yaptım. Bu adam mimar Rıza idi. O kendisi, sert yüz balmumu gibi sararmış, geniş göz kapakları gözlerini örtüyor.

Duyduğum hayret beni hareketsiz bırakmıştı. Fakat pek çabuk kendimi topladım. Yaralıyı yanıma yerleştirmekle meşgul olan Yaşara:

— İstersen ben yanına geleyim, onu içeri iyice uzatalım, dedim.

Yaşar:

— Olmaz küçük hanım, dedi, o zaman sarsıntıdan, düşebilir. Siz yanında kalın, daha iyi; başını tutarsınız. Zaten kaç dakikalık yol...

Mimarın başını dizlerime aldım. Yaşar ona kabil olduğu kadar rahat bir şekil vermeğe çalıştı. Ben köşeye büzüldüm. Yaşar yerine atladı. Kazaya sebeb olan otomobilin yolcusu da onun yanına bindi. Derhal hareket ettik.

(Devam edecek)